

ЗМІСТ

ВСТУП	7
--------------------	----------

РОЗДІЛ I

ТУРИЗМОЛОГІЯ У СИСТЕМІ ТУРИЗМОЗНАВСТВА:

ПРИНЦИПИ, МЕТОДИ ТА ФУНКЦІЇ

ТУРИЗМОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

9

1.1. Туризм як соціокультурний та соціально-економічний феномен сучасного світу.	10
--	-----------

1.2. Місце туризмології в структурі соціально-гуманітарних наук	16
--	-----------

1.3. Туризмологія як наукова дисципліна: принципи, методи, функції	21
---	-----------

1.4. Туризм як соціальний інститут.	27
--	-----------

<i>Запитання для самоконтролю</i>	32
---	-----------

<i>Рекомендована література</i>	32
---------------------------------------	-----------

РОЗДІЛ II

ТУРИЗМОЛОГІЧНІ КОНЦЕПТИ: ПОЛІЛОГ ДЕФІНІЦІЙ

35

2.1. Концепти „людський вимір туризму” „турист”, „туризм” як епіцентр теоретичної рефлексії туризму.	36
--	-----------

2.2. „Подорож” як системоутворювальне поняття туристичної науки.	45
--	-----------

2.3. „Туристичний продукт”, „туристичні ресурси”, „туристична індустрія” у системі туризмологічного знання.	49
--	-----------

2.4. „Соціокультурні комунікації” як особливий вид взаємодії в туризмі	55
<i>Запитання для самоконтролю</i>	59
<i>Рекомендована література</i>	60

РОЗДІЛ III

ГЕНЕЗА ТА ЕВОЛЮЦІЯ ТУРИЗМОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ 62

3.1. Перші рефлексії феномену подорожей і мандрівок у міфології, літературі, філософії	63
3.2. Становлення та етапи розвитку науки про туризм	71
3.3. Внесок міжнародних туристичних організацій у наукове осмислення туризму	75
3.4. Сучасні тенденції розвитку туризмологічного знання	80
<i>Запитання для самоконтролю</i>	90
<i>Рекомендована література</i>	91

РОЗДІЛ IV

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ДЖЕРЕЛА

ФОРМУВАННЯ ТУРИЗМОЛОГІЇ 95

4.1. Роль філософії туризму у системі туризмологічного знання	97
4.2. Географія туризму – наука про просторово-часові закономірності організації туристичної практики	102
4.3. Соціологія туризму як складова осмислення поведінки туристів та соціальних ролей туристичного процесу	104
4.4. Культурологія туризму: теорія культурних трансформацій особистості у контексті туристичної подорожі	107
4.5. Психологія та етика туризму як засоби аналізу індивідуальних особливостей „людини подорожуючої”	108

4.6. Екскурсознавство в системі туризмологічного знання	112
4.7. Туристичне право як категорія туризмології	115
<i>Запитання для самоконтролю</i>	<i>119</i>
<i>Рекомендована література</i>	<i>120</i>
РОЗДІЛ V	
ІНСТИТУТ ГОСТИННОСТІ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА	
ОСМИСЛЕННЯ СУТНОСТІ ТУРИЗМУ	123
5.1. Витоки української гостинності	124
5.2. Концептуальні засади організації послуг гостинності	134
5.3. Принципи організації роботи щодо забезпечення гостинного прийому	138
<i>Запитання для самоконтролю</i>	<i>141</i>
<i>Рекомендована література</i>	<i>142</i>
РОЗДІЛ VI	
ТУРИСТИЧНА ПРОБЛЕМОЛОГІЯ ЯК ЧИННИК	
РОЗВИТКУ ТУРИЗМОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ	144
6.1. Сутність проблемного мислення	145
6.2. Методологічні проблеми	146
дослідження туристичного руху	146
6.3. Особливості дослідження проблем економічних наслідків туризму	150
6.4. Соціокультурні проблеми розвитку туризму	154
6.5. Туризм та навколишнє середовище: „проблемне поле” взаємодії	157
6.6. Проблема „альтернативного туризму”	161
<i>Запитання для самоконтролю</i>	<i>169</i>
<i>Рекомендована література</i>	<i>170</i>

РОЗДІЛ VII

ЕКОЛОГІЯ ТУРИЗМУ У СИСТЕМІ СУЧАСНИХ

ТУРИСТИЧНИХ ПРАКТИК 173

7.1. Проблема екологізації сучасних туристичних практик 174

7.2. Стратегія сталого розвитку як пріоритетний напрям „відповідального” туризму 180

7.3 Україна у системі екологізації всесвітнього туристичного руху: проблеми та перспективи 185

Запитання для самоконтролю 192

Рекомендована література 192

РОЗДІЛ VIII

БЕЗПЕКА В ТУРИЗМІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ 195

8.1. Історичні традиції безпеки подорожей 196

8.2. Базові положення безпекової політики в туризмі 201

8.3. Принципи організації безпеки в туризмі 207

Запитання для самоконтролю 213

Рекомендована література 213

**МАТЕРІАЛИ ПІДСУМКОВОГО ЗАНЯТТЯ ЗІ СПЕЦКУРСУ
(ДО КОЛОКВІУМУ, СЕМІНАРУ, КРУГЛОГО СТОЛУ) 215**

ТУРИЗМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК 218

ЛІТЕРАТУРА ДО СПЕЦКУРСУ 226

**ФІЛОСОФИ, МИСЛИТЕЛІ, ДІЯЧІ КУЛЬТУРИ
ПРО ТУРИЗМ, МАНДРІВКИ ТА ПОДОРОЖІ 231**

ВСТУП

У структурі численних „революцій”, які переживає сучасна цивілізація (наукова, технологічна, інформаційна тощо), особливе місце посідає туристична революція. Це містке, мобілізуюче увагу дослідників та професіоналів туристичної справи поняття, констатує важливий вимір життєдіяльності сотень мільйонів людей, для яких туристичні подорожі дедалі більше стають „другим життям”. При цьому туризм як спосіб життя, для багатьох набув не образного, а буквального значення – в сфері професійної туристичної діяльності нині задіяно більш ніж 8 відсотків економічно активного населення. В орбіті цієї діяльності перебувають економіка, політика, культура і освіта всіх без виключення країн.

Вагомий вплив, який сучасний туризм справляє на всі сторони суспільного життя, потребує уважного наукового вивчення цього феномену. Адже йому притаманні як позитивні, економічно та соціально значущі можливості, так і серйозні проблеми, якими супроводжується неконтрольоване зростання масштабів та обсягів масового туризму, додаткове навантаження на природу, деформаційні зміни у „традиційному” культурному середовищі країн так званого „третього світу”, головних об’єктів інтересу численних туристичних потоків.

Наукове осмислення різноманітних практик сучасного туризму, формування сучасної „туристичної свідомості”, суб’єктів туристичного процесу – нагальна потреба часу.

Метою дисципліни є узагальнення накопичених знань в період вивчення туризмознавчих дисциплін, створення ціліс-